

**М.П. Хмара, к.е.н., доц.
К.С. Демидчук., студентка**

Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Сучасний стан міжнародного антиофшорного регулювання

Стрімке зростання кількості офшорних зон, їх інтеграція в глобальну фінансову архітектуру, і як наслідок, зростання впливу на світову економіку та світову політику, зробили феномен податкових гаваней останнім часом дуже актуальною дослідницькою темою. Податкові гавані впродовж останніх років стали мішенню ряду міжнародних країн та організацій, які розпочали активну боротьбу з офшорними зонами. Тому в цій статті викладено основні аспекти антиофшорного регулювання в світовій економіці та проаналізовано суперечливу роль провідних економічно розвинених держав в цьому процесі. Окремлено механізми та інструменти, які використовують розвинені країни у боротьбі із офшорними юрисдикціями та відмиванням брудних грошей, та напрямки такої діяльності.

У сучасній вітчизняній літературі розглядаються здебільшого економічні та правові аспекти міжнародного антиофшорного регулювання, проте політична складова цієї проблеми майже не торкається. Ця робота покликана заповнити цю існуючу нішу та окреслити також політичні компоненти у боротьбі з податковими гаванями.

Політизація проблеми боротьби з офшорними юрисдикціями тісно пов'язана із її виходом за межі національного регулювання окремих країн та набуттям глобального масштабу. Незважаючи на активне декларування необхідності боротьби з офшорними зонами ряду лідерів країн та організацій, діяльність податкових гаваней досі продовжує процвітати, однак її рівень стає дедалі відкритішим.

Ключові слова: офшорна зона; офшорна діяльність; офшорна компанія; антиофшорне регулювання; деофшоризація; податкове регулювання; юрисдикція.

Актуальність теми. Поняття «офшор» доволі часто поєднується з поняттям «відмивання» грошей та криміналу і означає тільки фінансовий механізм, за допомогою якого легально здійснюється фінансові операції з метою продуктивного податкового планування. Цей інструмент використовується і в законодавстві, і на практиці в галузі податків, міжнародних угод і фінансових схем [1, с. 172-173].

Сьогодні стає очевидно, що більшість країн розпочали активну боротьбу з офшорними зонами. Причиною таких дій стала загострена конкурентна боротьба ряду держав, що мають високі ставки оподаткування, порівняно із офшорними зонами, які розташовані переважно на острівних державах. Окрім того, ще однією причиною активізації їх боротьби є конфіденційність інформації про засновників фірми та результат їх діяльності, що в свою чергу приваблює осіб, які переслідують мету незаконного ухилення від сплати податків та відмивання коштів.

Все це зумовлює розглядати антиофшорне регулювання крізь призму встановлення жорстких правил діяльності суб'єктів господарювання на території офшорних юрисдикцій, з метою збільшення податкових надходжень та стримування оподатковуваної бази за рахунок міграції капіталу. Такі правила включають регулювання податкових пільг, розкриття інформації про кінцевих вигодонабувачів офшорних компаній та багато інших заходів щодо стримування витоку капіталів.

Однак, очевидно, що уряди країн, які є податковими гаванями для бізнесу та іноземного капіталу, докладають максимум зусиль, щоб не допускати зовнішнього втручання у власну внутрішню політику. Тому, наразі вкрай актуально протистояти офшорам, зрозуміти механізми антиофшорного регулювання, які діють на міжнародній арені, та оцінити їх вплив на світову економіку в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З-поміж наукових праць, присвячених аналізу процесів офшоризації та антиофшорному регулюванню в міжнародному середовищі, заслуговують на увагу наукові праці Бондаренко О.О., Волкова Ю.О., Ворнавський Н.В., Максименко А. В., Удачина І. М. та інші. Також вагоме значення для дослідження має План щодо протидії розмиванню податкової бази та виведенню прибутків з-під оподаткування за кордон (Base erosion and profit shifting – BEPS) [17], розроблений Організацією економічного співробітництва та розвитку.

Метою статті є аналіз сучасного стану міжнародного антиофшорного регулювання, його вплив на капіталізацію світової економіки та головні причини його виникнення.

Викладення основного матеріалу. Перші спроби боротьби з негативними наслідками діяльності офшорних зон почалися ще в 1990-ті р., проте значних масштабів міжнародна антиофшорна політика набула після терактів у США 11 вересня 2001 р. у рамках боротьби з протидією фінансуванню тероризму. Пізніше, внаслідок кризи 2008–2009 років така політика сягнула свого апогею. Податкові гавані стали

об'єктом суворого контролю з боку західних урядів, широкого спектра інститутів глобального управління, а також міжнародних неурядових організацій.

Лондонський саміт G20 у квітні 2009 р. започаткував сучасну протидію міжнародного співтовариства на офшорні зони. Уряди Великобританії, США, Франції та Німеччині одногосно вирішили, що саме податкові гавані стали причиною багатьох глобальних проблем, які призвели до кризи, та проголосили, що «ера податкових гаваней закінчилася» [10].

На сьогодні політика по боротьбі з офшорними зонами, проводиться в двох ключових напрямках:

– ідентифікація та подальша протидія використанню схем податкової оптимізації через офшорні юрисдикції;

– залучення до співробітництва ряду впливових країн та організацій, з метою обміну інформацією про кінцевих бенефіціарів офшорних зон.

Флагманами у боротьбі з офшорними зонами на рівні держав стали Сполучені Штати Америки. Саме вони у 2010 році ухвалили закон «Про податкові вимоги до іноземних рахунків» (Foreign Account Tax Compliance Act – FATCA), який 1 липня 2014 року набрав чинності. Цей Закон встановлює вимоги до іноземних фінансових організацій, зокрема щодо: укладення спеціальної угоди з Податковою службою Сполучених Штатів Америки (IRS); здійснення контролю за наявністю рахунків, які відкриваються платниками податків США в фінансових організаціях, та інформування про них Податкову службу США [2].

FATCA вимагає, щоб іноземні фінансові установи (FFI) надавали Податковій службі Сполучених Штатів Америки (IRS) інформацію про фінансові рахунки платників податків США або іноземних організацій, у яких платники податків США мають частку власності. Такі організації (FFI) заохочуються або безпосередньо реєструватися в Податковій службі США (IRS) для дотримання правил FATCA (і угоди FFI, якщо є), або дотримуватися міжурядових угод FATCA, які вважаються чинними в їхній юрисдикції [3]. Таким чином, цей закон є головним регулятором діяльності офшорних зон.

Крім цього, політична складова антиофшорної діяльності Сполучених Штатів Америки передбачає тиск на іноземні банки, з метою висвітлення інформації про рахунки своїх суб'єктів господарювання. Так, наприклад, у 2013 році швейцарський банк Wegelin & Co припинив свою діяльність через розкриття інформації про деякі рахунки американських фірм, що намагалися таким чином уникнути сплати податку обсягом понад мільярд доларів США. Як компенсацію банк виплатив штраф у розмірі 57,8 млн доларів [4].

Водночас США – одна з небагатьох держав (поряд з Бахрейном, Науру і Вануату), які досі не приєдналися до міжнародного стандарту автоматичного обміну податковою інформацією (CRS), розробленого Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) на основі FATCA. Фактично, таким чином, США отримують вичерпну інформацію про фінансові рахунки своїх громадян та компаній за кордоном, проте не надають аналогічну інформацію іноземним державам. Відмова від прийняття міжнародного стандарту ОЕСР про взаємний обмін податковою інформацією дозволяє США фактично створити новий ринок офшорних фінансових послуг, перетворюючи свої внутрішні економічні зони на найбільш привабливі та безпечні податкові гавані для нерезидентів з усього світу. Таким чином, закликаючи всі країни світу та міжнародні організації активно боротися з податковими гаванями, США не поспішають боротися зі своїми внутрішніми офшорами. Вже існує практика переміщення в США коштів клієнтів із офшорних зон, таких як Швейцарія, Кайманові острови, Британські Віргінські острови, Бермудські острови, які приєдналися до CRS та погодилися привести своє законодавство у відповідність до вимог ОЕСР [11].

Ще одним визначальним координатором міжнародної боротьби з ухиляння від сплати податків та антиофшорного регулювання, в тому числі з метою протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму через офшорні юрисдикції, є Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), що об'єднує 37 країн світу.

В кінці ХХ століття ОЕСР активно вступила в боротьбу проти офшорних зон та наслідків їх діяльності. Так, у 1998 році Комітетом з фіскальних зв'язків ОЕСР було презентовано доповідь «Недобросовісна податкова конкуренція. Зростаюча глобальна проблема», де було окреслено проблеми, що виникають у зв'язку із діяльністю офшорів, та їх можливі шляхи вирішення.

Також в доповіді було запропоновано критерії, які слугували б лакмусовим папірцем для ідентифікації офшорних юрисдикцій, зокрема, характер оподаткування суб'єктів господарювання є номінальним або цілком повна його відсутність; закритість системи обміну інформацією щодо податкової бази із іншими країнами та низький рівень транспарентності господарської діяльності.

Третій розділ доповіді присвячений протидії з недобросовісною податковою конкуренцією. Такі заходи антиофшорного регулювання включають: 1) рекомендації щодо внутрішнього законодавства країн, починаючи з різноманітних заходів протидії, які наразі існують у національному законодавстві, та шляхи підвищення його рівня; 2) рекомендації щодо податкових угод, які мають передбачати обмін інформацією про їх положення; 3) рекомендації щодо інтенсифікації міжнародного співробітництва, за допомогою яких країни зможуть діяти спільно проти шкідливої податкової конкуренції [12, с. 39].

Ще одним механізмом у боротьбі із податковими гаванями стало формування списку недобросовісних офшорних зон, що вдавались до порушення міжнародно визнаних стандартів. Так, у 2000 році за даними ОЕСР в цьому списку перебувало 35 офшорних зон. В подальшому ОЕСР вдосконалило систему протидії офшорам та сформувало три списки – «білий», «сірий» та «чорний». До «білого» входять країни, що впровадили в своє законодавство стандарти, запропоновані ОЕСР, в «сірий» – країни, що висловили бажання імплементувати такі стандарти, в «чорний» входять ті, хто не вважає за доцільне приєднатись до умов, запропонованих ОЕСР.

Такі міри, ініційовані ОЕСР для налагодження міждержавного обміну інформацією з офшорними юрисдикціями, дали доволі позитивні результати. Вже до кінця 2002 року кількість податкових гаваней, які були в чорному списку, скоротилась до семи, і станом на початок 2022 року таких країн лише три [15].

Також за ініціативи ОЕСР та G20 розроблено План щодо протидії розмиванню податкової бази та виведенню прибутків з-під оподаткування за кордон (BEPS) [17], який покликаний удосконалити податкове право як на міжнародному, так і на державному рівнях для гарантування сплати податку на прибуток та економічного розвитку тих країн, що виробляють значну кількість товарів та послуг із високою доданою вартістю. Станом на початок 2022 року ініціатива включає 141 країну, в т.ч. Україну [13].

План дій BEPS [17], як один із регуляторів антиофшорної діяльності, включає 15 важливих заходів по боротьбі із несплатою податків та відмивання коштів.

Таблиця 1

Заходи Плану дій BEPS

№	Положення заходу	Пояснення
Захід 1	Вирішення податкових проблем цифрової економіки	Розробка уніфікованих правил сплати податку на додану вартість на товари та послуги цифрової економіки
Захід 2	Нейтралізація ефектів невідповідностей у підходах до оподаткування	Усунення прогалів у законодавстві різних країн щодо правил оподаткування деяких видів доходів. Наприклад, міждержавна фінансова операція в одній юрисдикції може обліковуватись як податкове вирахування, а в іншій країні – як податкова пільга. Таким чином, знижується податкова база, тобто податок не сплачується в жодній із юрисдикцій
Захід 3	Посилення правил щодо контрольованих закордонних компаній (КІК)	Розробка ефективних правил контролю оподаткування дивідендів та активів контрольованих компаній з метою недопущення ухиляння акціонерів від оподаткування їх доходів як фізичних осіб
Захід 4	Запобігання розмиванню податкової бази шляхом віднесення процентних платежів до складу витрат	Боротьба із зниженням податкової бази шляхом обліку відсотків за кредитами як податкового вирахування
Захід 5	Боротьба з податковими зловживаннями, пов'язаними з використанням спеціальних режимів оподаткування	Боротьба з офшорними зонами, тобто спеціальними режимами оподаткування у певних країнах, які при цьому шкодять економіці інших країн
Захід 6	Запобігання наданню податкових пільг у міждержавних угодах (податкових конвенціях)	Боротьба з використанням компаній-«прокладок» для торгівлі між країнами, що не уклали міжнародних договорів, але мають преференції при торгівлі з країнами, що входять до податкової конвенції
Захід 7	Штучне уникнення статусу постійного представництва	Передбачає порядок оподаткування, яким застосовується облік прибутку згідно з розміщенням підприємства у певній юрисдикції
Захід 8-10	Трансфертне ціноутворення: нематеріальні активи	Вдосконалення правил трансфертного ціноутворення, а саме забороняється використовувати знижки чи пільги для пов'язаних підприємств. Виділяються такі групи: нематеріальні активи, ризики і капітал, операції з підвищеним ризиком
Захід 11	Покращення аналізу даних	Створення системи аналізу та моніторингу інформації щодо ризиків BEPS, розмивання бази оподаткування та виведення прибутку
Захід 12	Обов'язкове розкриття інформації про використання схем агресивного податкового планування	На платників податків покладається обов'язок розкривати схеми, які вони використовують для зниження податкової бази та виведення прибутку, тобто використання схем агресивного податкового планування

Закінчення табл. 1

1	2	3
Захід 13	Перегляд підходу до звітів щодо трансфертного ціноутворення	Розкриття інформації мультинаціональними корпораціями про сплачені податки, доходи, прибутки та економічну активність у кожній юрисдикції, в якій вони здійснюють свою діяльність
Захід 14	Механізм вирішення конфліктів	Визначає механізми вирішення спорів щодо оподаткування, яке на думку платника податків не відповідає умовам податкової конвенції між юрисдикціями
Захід 15	Впровадження багатостороннього інструменту – MLI (Multilateral Instrument)	Багатостороння конвенція, інструмент для внесення змін у двосторонні угоди для закриття прогалів, що дозволяють уникнути оподаткування деяким підприємствам

Джерело: складено автором на основі [14], [17] та [18]

Ще одним регулятором антиофшорної діяльності виступає Європейський Союз, який тримає на своєму порядку денному питання деофшоризації економіки та протидію відмивання коштів. У 2010 році було засновано загальноєвропейську систему боротьби з ухиленням від сплати податків – Eurofisc. Ця система займається відстеженням ухилення від сплати податку на додану вартість. Так, відповідно до ст. 33 регламенту Ради (ЄС) № 904/2010 [5, с. 8-9] передбачається, що ця система має служити оперативному обміну певними видами інформації між відповідними органами держав-членів. У рамках Eurofisc було введено механізм раннього оповіщення про податкові шахрайства у сфері ПДВ, покращено координацію роботи зв'язкових Eurofisc та було створено тематичні робочі області Eurofisc. Інформація, що пересилається через мережу Eurofisc, є конфіденційна і доступ до неї надано виключно належним чином уповноваженим та акредитованим службовцям держав-членів [19, с. 139].

У цей же час на території Європейського Союзу запроваджується загальна консолідована корпоративна податкова система – CCCTB (Common Consolidated Corporate Tax Base) [6], яка є єдиним набором правил для розрахунку оподаткованого прибутку компаній в ЄС.

Окрім того, увага Європейського Союзу до розвитку додаткових механізмів антиофшорного регулювання збільшилась одразу після доповіді США у 2013 році щодо способів ухилення від сплати податків у країнах ЄС.

Так, за оцінкою Постійного підкомітету Конгресу США з розслідувань, наданою в ході засідань 2012 – 2013 рр., основними способами розмиття податкової бази є виведення прибутку до офшорів за допомогою трансфертного ціноутворення та використання існуючих розбіжностей між податковим законодавством різних юрисдикцій, зокрема за допомогою ліцензування та укладання угод про розподіл витрат. При ліцензуванні юридичні права на інтелектуальну власність звичайно залишаються в США, тоді як іноземним структурам передаються економічні права. Компанії використовують трансфертне ціноутворення для передачі економічних прав на необоротні матеріальні активи підконтрольним іноземним компаніям в офшорах, при цьому витрати покладаються на американські підрозділи, що призводить до зниження бази оподаткування в США.

За інформацією, наведеною в доповіді підкомітету, втрати бюджету США за 2009 – 2011 фінансові роки є величезними: сума пасивного прибутку офшорних структур Apple становить 35,4 млрд дол.; Google – 24,2 млрд дол.; Microsoft — 21 млрд дол. [7].

Так, один із найстаріших банків Швейцарії – Wegelin&Co – оголосив про припинення своєї діяльності. Це відбулося після того, як керівництво фінустанови публічно визнало провину у сприянні американським громадянам в ухилянні від сплати податків. Загалом таких порушень нарахували на 1 млрд 200 млн дол. [20].

Величезна кількість фірм, які використовують офшор як компанію з ухилення від сплати податків, викликали громадське невдоволення. В середині 2013 року з'явилася інформація від Міжнародного консорціуму розслідуваної журналістики (ICIJ) з доказами податкового шахрайства та незаконного переказу коштів через офшор. У цій доповіді містилася інформація про 130 тисяч офшорних фірм із 170 офшорних зон. У цьому дослідженні активну участь брали 80 журналістів із більш ніж 46 країн, що працюють у Washington Post, BBC, Süddeutsche Zeitung, Le Soir, Le Monde, The Guardian, CBC та інших виданнях. Було вивчено близько 2,5 мільйона документів, що містять особисті відомості про власників офшорних рахунків [9].

Водночас політика ЄС, так як і політика США, щодо боротьби з впливом капіталу в офшори має дещо суперечливий характер. Відомо, що деякі країни Європи, такі як, Швейцарія чи Кіпр, мають законодавство, яке заохочує притік іноземного капіталу, та функціонують як офшорна територія. Очевидно, що будь-яке антиофшорне регулювання здатне викликати відтік капіталу, та як наслідок, спричинити фінансово-економічні кризи всередині цих країн. Щоб уникнути таких ситуацій, вони здійснюють політику з регулювання фінансових операцій, зокрема, шляхом обміну інформацією про грошові потоки.

Варто також зауважити, що деякі країни ЄС запроваджують антиофшорне регулювання шляхом запровадження податкових амністій. Наприклад, в Італії були проведені дві податкові амністії. Перша охоплювала період 2003–2014 рр., і під неї підпадали банківські рахунки, активи і кошти у сейфах, що належать італійським податковим резидентам. Платникам податків гарантувалося звільнення від карної відповідальності, однак не звільнення від адміністративної відповідальності за умови сплати певної суми податку в бюджет Італії. У рамках даного етапу амністії фізичними і юридичними особами було подано 130 тис. декларацій, повернення податків у бюджет становило приблизно 4 млрд євро, а сума задекларованого доходу – 60 млрд дол. США. У 2016–2017 рр. уряд Італії провів другий раунд амністії, основними відмінностями якої були сплата повної суми податку, скорочення штрафів до 50% за дотримання певних умов щодо переказу активів, можливість самостійної оцінки податкових зобов'язань (якщо вона не буде оскаржена податковими органами). Паралельно з італійцями у 2016–2017 рр. власну податкову амністію здійснила Греція, під яку підпадали всі раніше незадекларовані активи, і за аналогією з Італією надавалося звільнення від карної відповідальності, а також зменшувався рівень адміністративної відповідальності за несплату податків. При цьому ставка податку, що підлягає сплаті, залежала від року виникнення податкового зобов'язання: чим «старше» зобов'язання (а заявити можна було за період починаючи з 2001 р.), тим вище ставка. Відповідно до доступної інформації, було надано приблизно 100 тис. добровільних декларацій, а доплата податків у грецький бюджет становила 600 млн євро [8, с. 9].

Проте тут слід додати, що одним із визначальних ризиків застосування податкової амністії є легалізація доходів, отриманих незаконним шляхом. Інституцією щодо боротьби із цим явищем є Міжнародна група з протидії відмиванню брудних грошей (ФАТФ), яка відслідковує процеси імплементації таких заходів, вивчає способи і техніку відмивання грошей, розробляє превентивні та запобіжні заходи, сприяє загальносвітовій імплементації стандартів боротьби щодо відмивання грошей. У 2010 році ФАТФ розробила основні принципи щодо протидії легалізації (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом, та фінансування тероризму (ПВД/ФТ) при здійсненні податкової амністії. Зокрема, рекомендації ФАТФ унеможливають повне або часткове звільнення від вимог щодо ПВД/ФТ при реалізації податкової амністії, при цьому, національний уряд зобов'язаний забезпечити координацію діяльності та обмін інформацією з відповідними компетентними органами щодо виявлення, розслідування та судового переслідування будь-якого порушення вимог щодо ПВД/ФТ [16, с. 74].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведений аналіз дозволяє зробити висновки, що сьогодні процес антиофшорного регулювання є вкрай суперечливим та багатоаспектним явищем. Крім економічних компонентів, у ньому виділяються ще й політичні аспекти. На сучасному етапі міжнародної економічної співпраці антиофшорне регулювання економіки стало особливо актуальною темою, оскільки саме такі заходи стримують фінансове «провалля» бюджетів ряду країн в умовах викликів національної економічної безпеки та зниженню доходів через діяльність офшорних юрисдикцій.

Антиофшорне регулювання здійснюється як на рівні окремих держав, запроваджуючи локальні інструменти боротьби із податковими гаванями та відмиванням брудних грошей, так і на рівні світових організацій. До останніх відносять ОЕСР, ФАТФ та деякі механізми на рівні ЄС. Їх основна діяльність скерована на визначення ключових заінтересованих груп офшорних юрисдикцій, що формуються в списки, та подальше договірне регулювання недобросовісної податкової конкуренції. У випадку не дотримання загально визначених правил, країни-учасниці організацій, що здійснюють антиофшорне регулювання, вдаються до санкційних дій по відношенню до країни-порушника.

Така активна деофшоризація призвела до того, що на сучасному етапі більшість офшорних юрисдикцій добровільно змінюють своє законодавство, щоб підвищити рівень транспарентності своєї діяльності, включаючи обмін інформацією щодо здійснення господарської діяльності з іншими країнами.

Водночас нові виклики та загрози, нетиповість ситуації та гострота проблем, пов'язаних з посиленням ухилення від сплати податків із застосуванням офшорних юрисдикцій, об'єктивно потребують додаткового аналізу світових тенденцій протидії впливу капіталів.

Список використаної літератури:

1. Манзюк О.О. Негативні наслідки діяльності офшорних зон та шляхи їх подолання в Україні / О.О. Манзюк // Європейський вектор економічного розвитку. – 2013. – № 2 (15). – С. 172–178 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://eurodev.duan.edu.ua/images/PDF/2013/2/21.pdf>.
2. Про податкові вимоги до іноземних рахунків : інформаційна довідка щодо імплементації положень Закону США (ФАТКА) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://mof.gov.ua/storage/files/довідка_FATCA.pdf.
3. Foreign Account Tax Compliance Act [Electronic resource]. – Access mode : <https://home.treasury.gov/policy-issues/tax-policy/foreign-account-tax-compliance-act>.
4. Старейший банк Швейцарии закрылся из-за иска властей США [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://cutt.ly/TPaHXhj>.
5. Регламент Ради (ЄС) № 904 від 07.10.2010 року про адміністративну співпрацю щодо боротьби з шахрайством у податку на додану вартість // Офіційний вісник Європейського Союзу. – L 268 від 12.10.2010.

6. Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB) [Electronic resource]. – Access mode : https://ec.europa.eu/taxation_customs/common-consolidated-corporate-tax-base-ccctben.
7. Трансфертне ціноутворення та План дій BEPS [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/6995>.
8. Мудрак Н.О. Національні механізми боротьби з ухиленням від оподаткування через офшорні юрисдикції в країнах ОЕСР / Н.О. Мудрак // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2019. – № 25, Ч. 2. – С. 5–11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/25_2_2019ua/3.pdf.
9. Secret Files Expose Offshore's Global Impact. – April. – 2013 [Electronic resource]. – Access mode : www.icij.org/offshore/secret-files-expose-offshores-global-impact.
10. Global Plan for Recovery and Reform / G20 Information Centre. – London. – 2009. – April 2.
11. Drucker J. The World's Favorite New Tax Haven Is the United States / J.Drucker // Bloomberg Businessweek. – 2016. – 26 January.
12. Harmful tax competition an emerging global issue [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.oecd.org/ctp/harmful/1904176.pdf>.
13. Inclusive Framework On Beps Composition Members / OECD. – April. – 2017 [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.oecd.org/tax/beps/inclusiveframework-on-beps-composition.pdf>.
14. Background brief Inclusive Framework on BEPS [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.oecd.org/tax/beps/background-brief-inclusive-framework-for-beps-implementation.pdf>.
15. Перелік офшорних зон [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://youcontrol.com.ua/offshore/>.
16. Василечко Н.В. Інструментарій державної політики зміцнення фінансової безпеки держави: аспект протидії ухиленню від сплати податків із застосуванням офшорних зон / Н.В. Василечко, Т.Васильців // Вісник Хмельницького національного університету. – 2019. – № 4. – Т. 1. – С. 71–77 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/16-17.pdf>.
17. Розмивання оподаткованої бази й виведення прибутку з-під оподаткування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://cutt.ly/bPFEvRS>.
18. План дій BEPS. Або як протидіяти виведенню прибутку до «сприятливих» податкових юрисдикцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://kyiv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/395333.html>.
19. Голотяк-Пенкальська М.В. Правові засади співпраці держав-членів Європейського Союзу в боротьбі з податковим шахрайством у сфері ПДВ / М.В. Голотяк-Пенкальська // Науковий вісник публічного та приватного права. – 2016. – № 3. – С. 136–140 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nvppr.in.ua/vip/2016/3/vip3_2016.pdf.
20. Один із найстаріших банків Швейцарії пішов з ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://economy.24tv.ua/odin_iz_naystarishih_bankiv_shveysariyi_pishov_z_rinku_n294419.

References:

1. Manzjuk, O.O. (2013), «Negatyvni naslidky dijal'nosti ofshornyh zon ta shljahy i'h podolannja v Ukraini», *Jevropejs'kyj vektor ekonomichnogo rozvytku*, No. 2 (15), pp. 172–178, [Online], available at: <https://eurodev.duan.edu.ua/images/PDF/2013/2/21.pdf>
2. Pro podatkovy vymogy do inozemnyh rahunkiv, informacijna dovidka shhodo implementacii' polozhen' Zakonu SSHA (FATCA), [Online], available at: https://mof.gov.ua/storage/files/dovidka_FATCA.pdf
3. Foreign Account Tax Compliance Act, [Online], available at: <https://home.treasury.gov/policy-issues/tax-policy/foreign-account-tax-compliance-act>
4. Stareishii bank Shveysarii zakrylsya iz-za iska vlastei SSHa, [Online], available at: <https://cutt.ly/TPaHXhj>
5. Reglament Rady (JeS) N 904 vid 07.10.2010 roku pro administratyvnu spivpracju shhodo borot'by z shahrajstvom u podatku na dodanu vartist', *Oficijnyj visnyk Jevropejs'kogo Sojuzu*, L 268 vid 12.10.2010.
6. Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB), [Online], available at: https://ec.europa.eu/taxation_customs/common-consolidated-corporate-tax-base-ccctben
7. Transfertne cinoutvorennja ta Plan dij BEPS, [Online], available at: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/6995>
8. Mudrak, N.O. (2019), «Nacional'ni mehanizmy borot'by z uhylenjam vid opodatkovannja cherez ofshorni jursydykcii' v kraihah OESR», *Naukovyj visnyk Uzghorods'kogo nacional'nogo universytetu*, No. 25, Ch. 2, pp. 5–11, [Online], available at: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/25_2_2019ua/3.pdf
9. International Consortium of Investigative Journalists (2013), *Secret Files Expose Offshore's Global Impact*, April, [Online], available at: www.icij.org/offshore/secret-files-expose-offshores-global-impact
10. G20 Information Centre (2009), *Global Plan for Recovery and Reform*, London, 2 April.
11. Drucker, J. (2016), *The World's Favorite New Tax Haven Is the United States*, Bloomberg Businessweek, 26 January.
12. Harmful tax competition an emerging global issue, [Online], available at: <https://www.oecd.org/ctp/harmful/1904176.pdf>
13. OECD (2017), *Inclusive Framework On Beps Composition Members*, April, [Online], available at: <http://www.oecd.org/tax/beps/inclusiveframework-on-beps-composition.pdf>
14. Background brief Inclusive Framework on BEPS, [Online], available at: <https://www.oecd.org/tax/beps/background-brief-inclusive-framework-for-beps-implementation.pdf>
15. Perelik ofshornyh zon, [Online], available at: <https://youcontrol.com.ua/offshore/>
16. Vasylechko, N.V. and Vasyl'civ, T. (2019), «Instrumentarij derzhavnoi' polityky zmecnennja finansovoi' bezpeky derzhavy: aspekt protydii' uhylennju vid splaty podatkov iz zastosuvannjam ofshornyh zon», *Visnyk Hmel'nyk'kogo*

- nacional'nogo universytetu*, No. 4, Vol. 1, pp. 71–77, [Online], available at: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/16-17.pdf>
17. Rozmyvannja opodatkovuvanoi' bazy j vyvedennja prybutku z-pid opodatkuvannja, [Online], available at: <https://cutt.ly/bPFvRS>
 18. Plan dij BEPS. Abo jak protydijaty vyvedennju prybutku do «spryjatlyvyh» podatkovyh jursydkcij, [Online], available at: <https://kyiv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/395333.html>
 19. Goljutjak-Penkal'ska, M.V. (2016), «Pravovi zasady spivpraci derzhav-chleniv Jevropejs'kogo Sojuzu v borot'bi z podatkovym shahrajstvom u sferi PDV», *Naukovyj visnyk publichnogo ta pryvatnogo prava*, No. 3, pp. 136–140, [Online], available at: http://www.nvppp.in.ua/vip/2016/3/vip3_2016.pdf
 20. Odyn iz najstarishyh bankiv Shvejcarii' pishov z rynku, [Online], available at: https://economy.24tv.ua/odin_iz_naystarishih_bankiv_shveysariyi_pishov_z_rinku_n294419

Хмара Марина – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародного бізнесу Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Демидчук К.С. – студентка 2-го курсу заочної магістратури, спеціальності «Міжнародні економічні відносини», освітня програма «Міжнародний бізнес» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

M.P. Khmara, K.S. Demydchuk

The current state of international anti-offshore regulation

The rapid growth of the number of offshore zones, their integration into the global financial architecture, and, as a result, the growth of influence on the world economy and world politics, have made the phenomenon of tax havens a very relevant research topic in recent years. Tax havens in recent years have become the target of a number of international countries and organizations that have begun an active fight against offshore zones. Therefore, this article outlines the main aspects of anti-offshore regulation in the global economy and analyzes the controversial role of the leading economically developed states in this process. The mechanisms and tools that developed countries use in the fight against offshore jurisdictions and money laundering and the directions of such activities are outlined.

In modern literature, mainly economic and legal aspects of international anti-offshore regulation are considered, but the political component of this problem is hardly touched upon. The purpose of this work is to fill the existing niche and outline the political components in the fight against tax havens.

The politicization of the problem of combating offshore jurisdictions is closely related to its going beyond the national regulation of individual countries and gaining a global scale. Despite the active declaration of the need to combat offshore zones at the national and international levels, the activity of tax havens still continues to flourish, but its level is becoming more and more open.

Keywords: offshore zone; offshore activities; offshore company; anti-offshore regulation; deoffshorization; tax regulation; jurisdiction.

Стаття надійшла до редакції 20.02.2022.